

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 10 juni 2026
Betreft Wijziging van de Plantgezondheidswet in verband met het opnemen van
regels over een spoedige bekendmaking en inwerkingtreding van
beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten

Geachte Voorzitter,

Hierbij bied ik u de nota naar aanleiding van het verslag inzake het bovenvermelde
voorstel aan.

Hoogachtend,

Silvio P.A. Erkens
De Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

36 901

Wijziging van de Plantgezondheidswet in verband met het opnemen van regels over een spoedige bekendmaking en inwerkingtreding van beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten

I ALGEMEEN

1

De leden van de VVD-fractie vragen of de regering kan toelichten of en in welke gevallen versnelde inzet van chemische bestrijdingsmiddelen onderdeel kan uitmaken van dergelijke spoedmaatregelen? Daarnaast vragen deze leden hoe dergelijke maatregelen zich verhouden tot het voorzorgsbeginsel. Op welke wijze worden mogelijke negatieve effecten op niet doelorganismen, residuvorming en milieuvervuiling, de ontwikkeling van resistentie en mogelijke gezondheidsrisico's meegewogen?

Antwoord

De maatregelen waar deze wetswijziging betrekking op heeft zijn maatregelen die getroffen kunnen worden op basis van de Plantgezondheidswet bij een uitbraak van een (Europees aangewezen) bestrijdingsplichtige plantenziekte (quarantaine-organisme). Dit betreft bijvoorbeeld een lokaal vervoersverbod voor specifieke voor de ziekte vatbare planten (waardplanten) om te voorkomen dat een ziekte zich verder verspreidt of het vernietigen van waardplanten in een gebied.

Dit wetsvoorstel ziet niet op de (versnelde) toelating van gewasbeschermingsmiddelen.

De voorwaarden waaronder gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden gebruikt worden altijd bepaald op basis van de wet- en regelgeving op het terrein van gewasbeschermingsmiddelen en niet op basis van de Plantgezondheidswet. Dit wetsvoorstel verandert hier niets aan. De Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden kent in artikel 38 een eigen spoed en vrijstellingsprocedure.

2

De leden van de VVD-fractie vragen tevens of de mogelijke economische effecten, zoals handelsbelemmeringen, hoge kosten voor ondernemers en kwaliteitsderving van producten, betrokken bij de proportionaliteitsafweging?

Antwoord

Het primaire doel van deze wijziging is het zo klein en beperkt mogelijk houden van een uitbraak om de schade zoveel mogelijk te beperken voor de gehele sector. Hoe sneller de verspreiding tot stilstand komt hoe minder bedrijven geraakt zullen worden en schade zullen ondervinden. Als een bestrijdingsplichtig organisme zich verspreidt dan

kan dit grote gevolgen hebben voor de desbetreffende bedrijven in Nederland en voor de exportpositie van alle bedrijven die vanuit Nederland in bepaalde plantaardige producten handelen. Derde landen kunnen bijvoorbeeld extra controle-eisen stellen aan alle exporterende bedrijven van die producten als Nederland niet vrij is van een bepaald organisme.

Om te zorgen dat maatregelen effectief maar ook proportioneel zijn wordt van te voren nagedacht over de in te zetten maatregelen, en de (economische, ecologische of maatschappelijke) gevolgen. De NVWA heeft algemene, met het ministerie afgestemde crisis- en incidenten handboeken, een draaiboek plantgezondheid en specifieke draaiboeken toegespitst op bepaalde ernstige plantenziekten¹. Ook het ministerie heeft een beleids-crisishandboek voor plantgezondheid. Bij onvoorziene situaties wordt zo zorgvuldig mogelijk gehandeld met een gestructureerd crisisbesluitvormingsproces. Bij zowel de NVWA als bij LNVN worden medewerkers opgeleid en getraind om zorgvuldig, snel en met afweging van de betrokken belangen tot adviezen te komen voor bijvoorbeeld de bewindspersoon of Inspecteur Generaal van de NVWA. Dit wetsvoorstel heeft niet tot gevolg dat er minder tijd is om de maatregelen voor te bereiden als er een bestrijdingsplichtig organisme wordt geconstateerd. Dit wetsvoorstel regelt alleen dat de maatregelen na publicatie sneller in kunnen gaan.

De maatregelen in de specifieke draaiboeken van de NVWA zijn daarbij voor een deel ook Europees bepaald en afkomstig uit de EU Plantgezondheidsverordening en met name ook specifieke Europese uitvoeringsverordeningen. Kenmerk van de EU-regelgeving is ook dat er onverwijld en onmiddellijk moet worden ingegrepen. Dit borgt een zo uniforme, wetenschappelijk onderbouwde en snelle aanpak in heel Europa. Het van te voren uitwerken en doordenken van de mogelijke maatregelen in draaiboeken heeft tot doel een snelle en proportionele besluitvorming in het geval van een uitbraak en geeft invulling aan de verplichting om zo snel mogelijk maatregelen te nemen.

De NVWA heeft regelmatig contact met de sector en brancheorganisaties bijvoorbeeld via klankbordgroepen. Tijdens incidenten en crises worden in aanvulling op deze klankbordgroepen extra voorlichtingsbijeenkomsten gegeven. De draaiboeken van de NVWA worden actief gedeeld en besproken met de sector. Ook worden er, door de sector geïnitieerde, gezamenlijke crisisoefeningen met de NVWA en andere betrokken partijen gehouden. Dit zorgt voor bewustwording bij bedrijven en geeft de NVWA inzicht in de gevolgen van maatregelen. Via dit intensieve contact met de sector kan de impact van bepaalde maatregelen zo goed mogelijk worden ingeschat en meegewogen.

Een snelle en proportionele besluitvorming, waarin alle belangen goed zijn meegewogen, wordt gewaarborgd door van te voren uit te werken welke maatregelen genomen kunnen worden en wanneer deze ingezet kunnen worden. Het evalueren van

de inzet na een vondst of uitbraak om de draaiboeken te verbeteren draagt hier ook aan bij.

Inleiding

De leden van de PVV-fractie constateren dat dit wetsvoorstel poogt maatregelen tegen plaagorganismen sneller in werking te laten treden door af te wijken van de reguliere Bekendmakingswet. Deze leden waarschuwen voor een uitholling van de rechtszekerheid wanneer ondernemers plotseling geconfronteerd worden met ingrijpende verboden die enkel op een website zijn geplaatst.

3

Waarom meent de regering dat de huidige versnelde publicatie in de Staatscourant, die vaak al binnen een dag kan, onvoldoende is?

Antwoord

Publicatie in de Staatscourant is vaak niet dezelfde dag nog mogelijk, ook in de versnelde variant. Ook als publicatie dezelfde dag nog mogelijk is, is het van belang dat de maatregelen zo snel mogelijk kunnen worden gepubliceerd. Zolang de maatregel niet in werking is getreden kan een bedrijf immers binnen enkele uren grote hoeveelheden plantaardig materiaal verplaatst hebben, bijvoorbeeld naar een andere eigen locatie buiten het besmette gebied. Dit zou tot gevolg kunnen hebben dat andere bedrijven in Nederland en binnen heel Europa geraakt worden.

2. Hoofdpijnen van het wetsvoorstel

De leden van de PVV-fractie constateren dat de regering klimaatverandering opvoert als een van de redenen voor de toegenomen risico's. Deze leden zien dit als een gezocht argument om meer overheidsregie te legitimeren. Onze boeren en tuinders werken al onder de allerstrengste regels ter wereld wat betreft gewasbescherming en fytosanitaire controle. De Nederlandse naleving overstijgt ruimschoots de regels die buiten onze grenzen gelden.

4

Kan de regering garanderen dat deze nieuwe bevoegdheid niet wordt misbruikt om de Nederlandse sector nog zwaarder te belasten ten opzichte van buitenlandse concurrenten terwijl het exportrendement en de werkgelegenheid juist beschermd moeten worden?

Antwoord

Het wetsvoorstel creëert geen nieuwe mogelijkheden om maatregelen te nemen ten opzichte van de bestaande wet en regelgeving. Deze technische wijziging regelt alleen dat de inwerkingtreding van bepaalde generieke maatregelen eerder mogelijk is. Daarnaast is in paragraaf 3 van de Memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel toegelicht dat de gevolgen van dit voorstel voor de administratieve lasten voor bedrijven

verwaarloosbaar zijn. Het doel is juist om gevolgen van een uitbraak voor andere bedrijven te voorkomen en om de export te beschermen. Regelingen worden, naast de publicatie op internet, alsnog zo snel mogelijk gepubliceerd in de Staatscourant en zijn daardoor kenbaar voor uw Kamer en de sector.

De leden van de PVV-fractie maken zich bovendien zorgen over de reikwijdte van de maatregelen, zoals een 'tijdelijk algeheel vervoersverbod'. Deze leden eisen dat het belang van de economische continuïteit altijd zwaarder weegt dan de drang naar bureaucratische symboolpolitiek.

5

Hoe wordt voorkomen dat een overijverige minister de gehele sierteelt- of groentesector platlegt bij een incidentele vondst met enorme economische schade tot gevolg?

Antwoord

Dit wetsvoorstel verandert niets aan de maatregelen zelf die de minister kan nemen bij het aantreffen van een bestrijdingsplichtige plantenziekten. Zie voorts het antwoord op vraag 3 waarin is aangegeven hoe via hand- en draaiboeken van te voren wordt nagedacht over de te nemen maatregelen in het geval van een introductie van het organisme, een geïsoleerde vondst of een uitbraak. Daarbij wordt altijd afgewogen of de maatregelen proportioneel zijn. Uw Kamer kan tenslotte ook spoedig na het nemen van de maatregelen kennismaken van de publicatie van deze maatregelen in de Staatscourant en hierover, indien gewenst, het gesprek aangaan met de bewindspersoon.

2.1 Noodzaak

6

De leden van de D66-fractie vragen de regering toe te lichten in hoeverre bij de bestrijding van plaagorganismen gebruik kan worden gemaakt van gewasbeschermingsmiddelen die schadelijk zijn voor de menselijke gezondheid of het milieu en of de versnelde inwerkingtreding van ministeriële regelingen ook van toepassing kan zijn op regelingen die dergelijk gebruik autoriseren.

Antwoord

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik u naar mijn antwoord op vraag 1.

7

De leden van de D66-fractie vragen de regering nader toe te lichten welke afwegingen worden gemaakt tussen de snelheid van ingrijpen en de mogelijke milieu- en gezondheidseffecten van de te nemen bestrijdingsmaatregelen en hoe wordt geborgd dat die afweging ook bij spoedbesluitvorming zorgvuldig plaatsvindt.

Antwoord

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik u naar mijn antwoord op vraag 2.

De leden van de PvdD-fractie begrijpen dat de verspreiding van plaagorganismen zo spoedig mogelijk moet worden tegengegaan wanneer dit wordt vastgesteld. Daar tegenover hebben deze leden vragen over de risico's die dit zou kunnen opleveren voor mens, dier en milieu.

8

Deze leden vragen of in een spoedsituatie er een groter risico ontstaat voor het maken van de verkeerde keuze met betrekking tot de fyto-sanitaire maatregelen die beschikbaar zijn en hiermee risico's introduceert die anders voorkomen hadden kunnen worden.

9

Kan de regering toelichten hoe wordt voorkomen dat het snel optreden tegen ziektes en plagen geen onzekerheden introduceert met betrekking tot de effecten van de gekozen fyto-sanitaire maatregel die gebruikt wordt op mens, dier en milieu?

Antwoord

Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 2 is de aanpak van bestrijdingsplichtige plantenziekten gebaseerd op van te voren vastgestelde draai- en handboeken, wordt altijd geëvalueerd en vinden er ook crisisoefeningen plaats. Dit om te voorkomen dat er in spoedsituaties "verkeerde" keuzes worden gemaakt.

2.2 Aanleiding

10

*De leden van de D66-fractie vragen of er bij de in de memorie van toelichting genoemde plaagorganismen, zoals de Aziatische boktor (*Anoplophora glabripennis*) en *Xylella*, specifieke gezondheids- of milieurisico's voor omwonenden of ecosystemen zijn die meewegen bij de keuze voor de te nemen bestrijdingsmaatregelen en hoe deze worden betrokken bij de inzet van spoedbevoegdheden.*

11

De leden van de D66-fractie vragen de regering toe te lichten of er bij de toepassing van artikel 9a ook aandacht is voor de gevolgen van bestrijdingsmaatregelen voor biodiversiteit en niet-doelsoorten, zoals bestuivende insecten en hoe dit wordt geborgd bij een snelle inwerkingtreding.

Antwoord

Bij de keuze voor bestrijdingsmaatregelen wordt rekening gehouden met economische, ecologische en sociale belangen waaronder ook de effecten op niet-doelorganismen.

Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 2 wordt hier van te voren over nagedacht en wordt na een incident of crisis via evaluaties gekeken of verbetering van de aanpak mogelijk is. Hierna in mijn antwoord op vraag 12 licht ik in aanvulling daarop ook nog kort de wetenschappelijke betrokkenheid toe bij het bepalen van het beleid en de maatregelen. Op deze manier wordt gepoogd alle belangen zo goed mogelijk mee te wegen. Voor onder meer de Aziatische boktor of de ziekte Xylella zijn aparte draaiboeken vastgesteld waarin de specifieke aanpak voor deze bestrijdingsplichtige ziekten is uitgewerkt conform de EU regelgeving. Voor deze bestrijdingsplichtige ziekten zijn de belangen dus specifiek afgewogen. In het draaiboek Xylella is bijvoorbeeld onder voorwaarden een ontheffing mogelijk voor het ruimen van bomen met een officiële historische, bijzondere sociale, culturele of ecologische waarde.

De leden van de PvdD-fractie hebben uit de memorie van toelichting vernomen dat klimaatverandering een oorzaak is voor het toenemen van vestigingskansen van veel quarantaineziekten.

12

Deze leden vragen daarom in hoeverre er in de spoedige inwerkingtreding van fytosanitaire maatregelen door de regering rekening wordt gehouden met de effecten van klimaatverandering op de effectiviteit van de bestrijding van plaagorganismen. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat nieuwe bedreigingen geïntroduceerd kunnen worden doordat bijvoorbeeld plaagorganismen zich sneller kunnen ontwikkelen in warmere omstandigheden waar de huidige fytosanitaire maatregelen mogelijk niet adequaat op kunnen reageren (WUR, juni 2024, 'Gewasbescherming, jaargang 55, nr. 3', (<https://edepot.wur.nl/670119>)). Deze leden vragen hoe de effecten van klimaatverandering op de effectiviteit van de fytosanitaire maatregelen en de spoedige inwerkingtreding daarvan door de regering wordt meegenomen in deze wijziging.

Antwoord

De ontwikkelingen op het terrein van plantenziekten worden door zowel de deskundigen van het Nederlands Instituut voor Vectors, Invasieve planten en Plantgezondheid (NIVIP) en Bureau Risicobeoordeling & onderzoek (BuRO) op nationaal niveau, als de European Food and Safety Authority (EFSA) op Europees niveau nauwlettend gevolgd en gemonitord. Kennisinstituten zoals het NIVIP werken, samen met kennisinstellingen en de vergelijkbare instituten uit andere lidstaten, nauw samen met EFSA. Dit leidt onder andere tot onderzoek en adviezen die, indien aan de orde, worden verwerkt in Europese regelgeving en de eerdergenoemde draai- en handboeken. Recente wetenschappelijke inzichten zijn dus ook van invloed zijn op de te nemen fytosanitaire maatregelen. In het periodieke Europese Permanente Comité voor Plantgezondheid komen experts vanuit alle lidstaten regelmatig samen om de ontwikkelingen rondom plantgezondheid te bespreken waaronder de adviezen van de EFSA en andere instituten. De invloed van klimaatverandering op de ontwikkeling van plantenziekten komt daarbij aan de orde.

2.3 Reikwijdte

13

De leden van de D66-fractie vragen de regering toe te lichten welke waarborgen bestaan om te voorkomen dat de spoedbevoegdheid van artikel 9a wordt ingezet voor maatregelen met onevenredige gevolgen voor de gezondheid van omwonenden of het bredere ecosysteem en of hierover in alle gevallen een milieueffectbeoordeling plaatsvindt, ook achteraf.

Antwoord

Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 1 zien de onderhavige maatregelen niet op de inzet van gewasbeschermingsmiddelen. De maatregelen waar het hier om draait, bijvoorbeeld een vervoersverbod of het vernietigen van planten, hebben in de regel geen gevolgen voor de gezondheid van omwonenden. In mijn antwoord op vraag 2 heb ik nader toegelicht hoe de proportionaliteit van de maatregelen wordt geborgd.

14

De leden van de D66-fractie vragen de regering of kan worden verduidelijkt in hoeverre burgers en omwonenden tijdig worden geïnformeerd over de aard en de gezondheidsrelevantie van spoedmaatregelen die op grond van artikel 9a worden afgekondigd en niet slechts via een persbericht op algemene wijze.

Antwoord

Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 2 is de aanpak van bestrijdingsplichtige plantenziekten gebaseerd op van te voren vastgestelde draai- en handboeken om een proportionele besluitvorming te waarborgen. In deze draaiboeken is ook opgenomen hoe wordt gecommuniceerd richting omwonenden. Zo wordt bijvoorbeeld de gemeente zo snel mogelijk verzocht een contactpersoon aan te wijzen zodat afstemming kan plaatsvinden over de communicatie binnen de gemeente.

De leden van de VVD-fractie lezen in paragraaf 2.3 dat slechts in uitzonderlijke gevallen gebruik zal worden gemaakt van de mogelijkheid tot het treffen van onverwijld voorzieningen en dat de noodzaak daartoe afhankelijk wordt gesteld van diverse factoren zoals het jaargetijde, de wijze van verspreiding, de aard van de locatie en de aanwezigheid van mogelijke waardplanten.

15

Deze leden vragen op welke wijze wordt geborgd dat dergelijke gevallen bij herhaling tot eenzelfde afweging leiden. Hoe wordt voorkomen dat verschillen in interpretatie of uitvoering leiden tot willekeur? Beschikt de regering over een vast afwegingskader of beoordelingsprotocol waarmee gelijke omstandigheden ook daadwerkelijk tot gelijke uitkomsten leiden? Is de regering bereid een meer Specifiek, Meetbaar, Acceptabel,

Realistisch, Tijdgebonden (SMART)-geformuleerd beoordelingskader op te stellen, zodat vooraf duidelijker wordt onder welke omstandigheden welke maatregelen proportioneel worden geacht?

Antwoord

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik u naar mijn antwoord op vraag 2. Een afzonderlijk beoordelings- en afwegingskader bestaat inderdaad en is neergelegd in de hand- en draaiboeken genoemd in dat antwoord.

Voorts lezen de leden van de VVD-fractie dat voor de formulering van het voorgestelde artikel 9a aansluiting is gezocht bij artikel 5.2 van de Wet dieren, waarin eveneens een grondslag bestaat voor onverwijldde voorzieningen. Daarbij merkt de regering op dat de formulering niet geheel hetzelfde is, omdat bij plantenziekten geen sprake is van risico's op zoönosen.

16

Deze leden vragen de regering nader toe te lichten waarom desondanks wordt gekozen voor een vergelijkbaar instrumentarium van onverwijldde voorzieningen. In hoeverre acht de regering het proportioneel om dergelijke spoedbevoegdheden toe te passen in situaties waarin geen direct risico bestaat voor de volksgezondheid? Welke criteria rechtvaardigen in dat geval de inzet van ingrijpende maatregelen zonder voorafgaande reguliere procedure?

Antwoord

De procedure wordt proportioneel geacht. De Europees aangewezen bestrijdingsplichtige plantenziekten waar het hier over gaat zijn ziekten die op basis van de EU Plantgezondheidsverordening "onaanvaardbare economische, sociale en/of milieugevolgen" met zich mee kunnen brengen (zoals de uitbraak van de Oost-Aziatische boktor in Boskoop in 2009/2010, de paprikasnuitkever in 2012 in het Westland of het Tomato Brown Rugose Fruit Virus (ToBRFV) in tomaat in 2019 in Nederland). Dit betreft ziekten waarvan de gevolgen de gehele sector kunnen raken en die ook gevolgen kunnen hebben voor de biodiversiteit en de voedselzekerheid. Een besmetting kan betekenen dat een bedrijf moet worden stilgelegd of al het plantaardig materiaal moet worden vernietigd om verspreiding te voorkomen. Dit kan in de ernstigste gevallen leiden tot een faillissement. Door direct op te treden wordt beoogd de schade bij het desbetreffende bedrijf en het aantal getroffen bedrijven zo beperkt mogelijk te houden.

3. Gevolgen voor de uitvoering en regeldruk

17

De leden van de D66-fractie vragen de regering toe te lichten hoe de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) bij spoedingrepen op grond van artikel 9a waarborgt dat ook bij een versnelde procedure de vereiste veiligheids- en milieustandaarden worden nageleefd en wie hierop toezicht houdt in de periode vóór publicatie in de Staatscourant.

Antwoord

Voor dit antwoord verwijst ik u naar mijn antwoord op vraag 1, 2 en 5.

De leden van de VVD-fractie merken op dat in hoofdstuk 3 wordt gesteld dat het voorstel geen financiële gevolgen heeft voor de uitvoering of het bedrijfsleven. Deze leden vinden die stelling moeilijk te rijmen met de mogelijkheid tot het opleggen van quarantaine- of andere fytosanitaire maatregelen.

18

Kan de regering nader onderbouwen waarom geen sprake zou zijn van financiële gevolgen? Deze leden wijzen erop dat quarantainemaatregelen in de praktijk kunnen leiden tot logistieke beperkingen, omzetverlies, extra controlekosten, administratieve lasten en mogelijke kwaliteitsderving van producten. Zijn deze effecten meegenomen in de beoordeling van de financiële gevolgen? Zo ja, op welke wijze?

Antwoord

Dit wetsvoorstel regelt enkel de directe inwerkingtreding van de maatregelen. Dit betekent dat de maatregelen een dag sneller dan nu in werking kunnen treden. De maatregelen zelf kunnen op dit moment al worden genomen op basis van de huidige regelgeving (de Plantgezondheidswet en de EU Plantgezondheidsverordening). De afweging over de gevolgen van deze maatregelen heeft plaatsgevonden bij het opstellen van deze regelgeving.

Zoals ook aangegeven in het antwoord op vraag 2 is deze wijziging erop gericht om de gevolgen van een crisis zo beperkt mogelijk te houden. Hoe sneller de verspreiding tot stilstand komt hoe minder bedrijven geraakt zullen worden en schade zullen ondervinden.

Het bestrijden van deze ziekten is ook geen keuze. Het zijn op Europees niveau aangewezen bestrijdingsplichtige plantenziekten. Elke EU lidstaat is gehouden een dergelijke ziekte uit te roeien en verspreiding te voorkomen.

De leden van de PVV-fractie constateren dat in de toelichting wordt gesteld dat de gevolgen voor de regeldruk 'verwaarloosbaar' zijn. Deze leden vinden dit een grove onderschatting. Het feit dat bedrijven 'minder tijd hebben om zich voor te bereiden' op maatregelen, wordt door de regering zelf erkend als iets wat de uitvoering 'lastiger' maakt. Directe inwerkingtreding betekent in de praktijk direct verlies voor de ondernemer.

19

Hoe gaat de regering ondernemers compenseren die door deze 'onmiddellijke' regels plotseling hun zendingen zien stranden of vernietigd zien worden, terwijl zij wel voldoen aan de strengere Nederlandse eisen? Daarnaast bevreemdt het deze leden dat de NVWA aangeeft

dat dit geen extra uitvoeringslasten oplevert. Betekent dit dat de NVWA momenteel al niet in staat is om tijdig te handhaven, of dat deze wet enkel een papieren werkelijkheid dient?

Antwoord

Zoals aangegeven in mijn antwoord op vraag 18 zijn de maatregelen waar het om gaat al mogelijk. Hoe later de inwerkingtreding van deze maatregelen, hoe groter de kans dat nog ingrijpendere maatregelen nodig zijn. Indien besmette partijen plantaardig materiaal blijken te zijn verplaatst dan kunnen terugroepacties nodig zijn. Ook gaat er dan (Europees verplicht) een melding naar de autoriteiten van de lidstaat van bestemming alwaar die autoriteiten het afnemende bedrijf zullen controleren. Ook die autoriteiten moeten verspreiding van deze ziekten voorkomen en zullen maatregelen moeten opleggen aan de afnemende bedrijven indien het organisme ook daar wordt aangetroffen.

Bedrijven kunnen derhalve worden geconfronteerd met claims van afnemers en reputatieschade. Tenslotte zijn individuele bedrijven op grond van de EU regelgeving al verplicht om gelijk te acteren bij de vondst van een bestrijdingsplichtig organisme.

Zoals ook aangegeven bij mijn antwoord op vraag 2 zijn de crisishandboeken opvraagbaar, houden de sector en de NVWA samen crisisoefeningen en overleggen de NVWA en sectororganisaties regelmatig. De NVWA is derhalve goed voorbereid om te handelen in het geval van een incident of crisis.

De leden van de CDA-fractie vinden het belangrijk dat eventueel ingrijpende besluiten voor individuele ondernemers goed gewogen worden en met duidelijke randvoorwaarden tot stand komen.

20

Deze leden vragen hoe de regering ervoor kan zorgen dat er alleen in noodzakelijke gevallen wordt afgeweken van de regels en welke criteria gelden om te voorkomen dat er te snel ingrijpende besluiten worden genomen.

Antwoord

Pas als de ernst en het verspreidingsrisico van een bestrijdingsplichtige plantenziekte snelle inwerkingtreding kunnen rechtvaardigen zal van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt. Als dit wetsvoorstel wet wordt zal de mogelijkheid van versnelde inwerkingtreding ook worden opgenomen in de hiervoor beschreven draaiboeken om een zorgvuldige besluitvorming te waarborgen.

4. Consultatie

De leden van de PVV-fractie valt het op dat er slechts twee reacties van burgers zijn binnengekomen bij de internetconsultatie en dat deze 'niet van toepassing' waren. Deze leden

vinden dat juist bij ingrijpende wijzigingen die de werkgelegenheid kunnen raken, dat de input van de sector cruciaal is.

21

Waarom is er geen proactieve consultatie geweest met de relevante brancheorganisaties uit de tuinbouw en exportsector die de directe gevolgen van deze spoedmaatregelen moeten dragen?

Antwoord

De mogelijkheid tot het opleggen van de fytosanitaire maatregelen is al geregeld in de Plantgezondheidswet en de EU Plantgezondheidsverordening. Bij de totstandkoming van deze wet is sprake geweest van een uitgebreid consultatieproces. Deze wijziging regelt enkel dat die maatregelen een dag eerder in werking kunnen treden.

De in mijn antwoord op vraag 2 genoemde draaiboeken worden actief met de sector gedeeld en besproken, ook worden er samen met de sector crisisoefeningen gehouden. De sector is derhalve goed op de hoogte van de mogelijke gevolgen van de uitbraak van een bestrijdingsplichtige plantenziekte.

5 Notificatie

De leden van de PVV-fractie constateren dat de regering stelt dat notificatie niet nodig is omdat het om een zuivere implementatie gaat.

22

Deze leden vragen of de voorgestelde afwijking van de Bekendmakingswet wel zo 'zuiver' is, of dat Nederland hier wederom een kop op Europees beleid zet die de eigen handelspositie kan schaden.

Antwoord

Dit wetsvoorstel bevat geen voorschriften die genotificeerd moeten worden omdat het alleen de versnelde inwerkingtreding van fytosanitaire maatregelen regelt en geen nieuwe mogelijkheden introduceert om fytosanitaire maatregelen te nemen. De Plantgezondheidsverordening verplicht lidstaten om in bepaalde situaties 'onmiddellijk' maatregelen te nemen. Dit wetsvoorstel sluit aan bij dit vereiste van spoedig optreden.

Antwoord

6. Inwerkingtreding

23

De leden van de PVV-fractie vragen of de regering kan bevestigen dat de sector voldoende de tijd krijgt om zich aan te passen aan dit nieuwe regime van 'digitale overrompeling', voordat de wet daadwerkelijk in werking treedt.

Antwoord

De wijziging zal 2 maanden voor inwerkingtreding in de Staatscourant worden gepubliceerd. Zoals hiervoor in eerdere antwoorden aangegeven is er veelvuldig contact met de sector over het plantgezondheidsbeleid en mogelijke maatregelen en worden eventuele wijzigingen verwerkt in de hand- en draaiboeken die actief besproken worden met de sector.

II. Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel C

24

De leden van de PVV-fractie willen graag een nadere duiding van het begrip 'onverwijilde voorziening' en zien een risico op willekeur. Wie bepaalt wanneer de ernst en het verspreidingsrisico een afwijking van de reguliere wetgeving rechtvaardigen? Worden de criteria voor het inzetten van deze noodgreep objectief getoetst, of is dit enkel een politieke inschatting van de minister?

25

De leden van de D66-fractie vragen de regering te verduidelijken hoe het criterium "een onverwijilde voorziening noodzakelijk is" in de praktijk wordt getoetst en of daarin ook een expliciete weging van milieu- en gezondheidsbelangen is opgenomen, dan wel of dit wordt overgelaten aan de discretionaire bevoegdheid van de minister.

Antwoord

Zoals onder andere aangegeven in mijn antwoord op vragen 3 en 13 wordt het gehele crisisbeleid beheerst door hand- en draaiboeken om juist zoveel mogelijk te borgen dat proportioneel wordt gehandeld en gelijke situaties gelijk worden behandeld. Daarnaast is in paragraaf 2.3 van de Memorie van toelichting bij dit wetsvoorstel aangegeven welke criteria een rol kunnen spelen bij de beoordeling of een onverwijilde voorziening noodzakelijk is.

OVERIG

De leden van de PvdD-fractie betreuren dat deze wijziging niet bijdraagt aan het creëren van meer aandacht, op zowel Europees als nationaal niveau, voor een inzet op het voorkomen van de plaagorganismen, maar in plaats daarvan zich alleen richt op bestrijding wanneer ze al zijn vastgesteld binnen de landsgrenzen. Aanvullend hierop zien deze leden ook niet terug in deze wetswijziging of er prioriteit gegeven kan worden aan fyto-sanitaire maatregelen die geen bestrijdingsmiddelen gebruiken.

26

Ziet de regering kansen in deze wijziging om hier meer aandacht aan te besteden en in te zetten op fytosanitaire maatregelen die niet afhankelijk zijn van het introduceren van gevaarlijke stoffen in korte termijn aan mens, dier en milieu?

Antwoord

De onderhavige wetswijziging betreft een technische wijziging van de Plantgezondheidswet en gaat niet over gewasbeschermingsmiddelen.

Naast deze specifieke wijziging en het opleggen van maatregelen bij een uitbraak van bestrijdingsplichtige plantenziekten omvat het plantgezondheidsbeleid vele andere activiteiten ter voorkomen van verspreiding van plantenziekten. U kunt hierbij denken aan importcontroles om te voorkomen dat plantenziekten worden geïmporteerd. Ook vindt monitoring en onderzoek plaats naar de ontwikkeling van plantenziekten. De NVWA en ook de plantaardige keuringsdiensten delen beschikbare informatie actief om de kennis en bewustzijn van bedrijven op het gebied van plantenziekten en plagen te vergroten, bijvoorbeeld de website en social media van de NVWA of keuringsdiensten, via kennisoverdracht op ledenbijeenkomsten van sectororganisaties en de bijdragen aan landelijke oefeningen.

Sectorpartijen zelf verenigen zich om samen bepaalde ziekten onder controle te houden (BO Akkerbouw, Taskforce Phytophthora) en organiseren met regelmaat symposia in samenwerking met kennisinstellingen waaraan de overheid ook deelneemt. Overheid, onderzoeksinstituten en bedrijfsleven financieren gezamenlijk onderzoek om de veredeling van weerbare, ziekteresistente gewassen te stimuleren (bijvoorbeeld via het consortium CropXR, dat voor een deel wordt gefinancierd vanuit het groenfonds). Kortom, op vele manieren en door alle betrokken actoren, publiek en privaat, wordt bijgedragen aan plantgezondheid.

ⁱ Deze draaiboeken zijn weer voor een deel gebaseerd op Europees bepaalde noodmaatregelen voor de aanpak van deze bestrijdingsplichtige plantenzieken. Bijv Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1201 ter voorkoming van de verspieding van Xylella.

ⁱⁱ Bijlage 1, deel 1, punt 4 van Verordening (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2016 betreffende beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten.